

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการสร้างความร่วมมือของชุมชนในกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้เกิดมูลค่าเพิ่มสินค้าและบริการท่องเที่ยววิถีไทย โดยคัดเลือกพื้นที่ศึกษาเพื่อให้เห็นผลเชิงเปรียบเทียบจำนวน 3 พื้นที่ตามระดับการเข้ามาของทุนนิยมและระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ได้แก่ พื้นที่ท่องเที่ยวขนาดเล็กที่มีการจัดการโดยชุมชน (บ้านไร่กองขิง) พื้นที่ท่องเที่ยวที่กำลังเติบโตและเป็นจุดหมายปลายทางในระดับประเทศ (อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม) และ พื้นที่ท่องเที่ยวที่มีความเจริญในระดับสูงและเป็นรัฐจักในระดับนานาชาติ (อ.เมือง จ.เชียงใหม่) โดยงานวิจัยนี้ใช้กรอบความคิดแบบมีส่วนร่วมด้วยความชื่นชม (Appreciative Participatory Planning and Actions; APPA) มาเป็นแนวทางในการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการสร้างความร่วมมือแตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่ กล่าวคือ การสร้างการมีส่วนร่วมในพื้นที่ที่มีความเจริญระดับสูง ค่อนข้างยาก การจัดโครงสร้างการทำงานแบบแยกส่วนอย่างเป็นเอกเทศของแต่ละกลุ่มช่วยให้การทำงานคล่องตัว แต่ควรหาตัวเชื่อม (Convener) เพื่อประสานการทำงานของแต่ละกลุ่ม ในขณะที่ โครงสร้างการทำงานแบบสร้างคุณค่าร่วมกัน (Creating Shared Values) ของคนเฉพาะกลุ่มที่มีเป้าหมายในการทำงานเดียวกัน เหมาะกับพื้นที่ที่กำลังอยู่ในกระแสการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ ส่วนพื้นที่ชนบทที่ความเป็นเมืองยังเข้าไม่ถึง ควรเป็นการทำงานแบบเครือข่าย มีผู้นำเป็นศูนย์กลางและมีบทบาทหลักในการสร้างความร่วมมือของคนในพื้นที่

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวโดยชุมชน การเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการท่องเที่ยว การสร้างความร่วมมือ

Abstract

This research aims to find ways and means of establishing collaboration among stakeholders to create community involvement in the development of value-added products and services to the Thainess tourism. The areas of study of this research are 3 tourist destinations in Thailand of which the level of tourism development and the level of capitalism are different. The 3 areas are Chiang Mai, internationally known tourist destination, Muang Samutsongkram, popular tourist destination for locals and Bann Rai Gongking, the small local community in Chiangmai. This study use Appreciative Participatory Planning and Actions (APPA) approach.

The study found that establishing collaboration is more complex and challenging in the area where the level of tourism development and the level of capitalism are high since key stakeholders are working independently, they have their own goals and interests. In order to create the collaboration among this group, it is important to have a convener to convene different stakeholders to work together to create shared value. For the small local community where the level of tourism development and the level of capitalism are still low, to establish the collaboration among local people, community leader plays an important role in leading and creating trust and working relationship as a family.

Keywords: Collaboration, Community-based tourism, Thainess